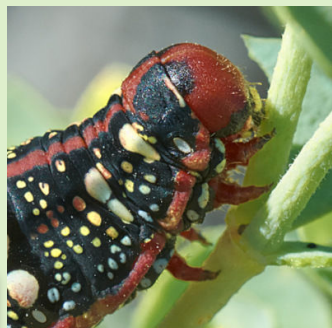
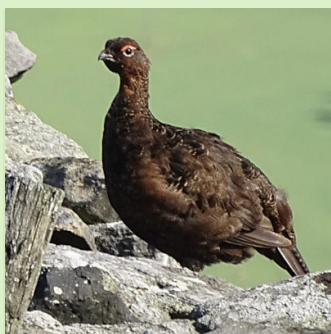

Nieuwsbrief van KNNV afdeling Den Haag

Nummer 232, augustus 2025

**Beestje van de maand augustus:
de wolfsmelkpijlstaart**

Pagina 2. Anna Kreffer

Foto van de maand augustus

Pagina 4. Lis Stolp

**Beeldverslag paddenstoelen-
inventarisatie Panbos, Katwijk**

Pagina 5. Eke van Batenburg

Verslag project Oud Eik en Duinen overhandigd

Pagina 6. Anna Kreffer

**Den Haag is nog zo gek niet
wat bomen betreft**

Pagina 8. Marieke Bos

En Verder:

- ▶ Verslag excursie strand van 25 juli..7
- ▶ Boek van de maand..9
- ▶ Agenda..10
- ▶ Contact bestuur en werkgroepen..11

Deze Nieuwsbrief verschijnt gewoonlijk maandelijks rond de 1^e van die maand. Leden KNNV afdeling Den Haag ontvangen een e-mail met kleine toelichting als een nieuwe Nieuwsbrief op deze website staat. Als je steeds bij het verschijnen van een Nieuwsbrief zo'n bericht wilt blijven ontvangen hoeft je niets te doen. Wil je de meldingen over de nieuwsbrief van KNNV Afdeling Den Haag niet ontvangen (of juist weer wel)? Vul dan "[Het formulier](#)" op de pagina Nieuwsbrieven in.

Beestje van de maand augustus: de wolfsmelkpijlstaart

*Tekst: Anna Kreffer
Foto's: Hans van Helden
Foto vlinder: Erik Verlind*

Pijlstaarten zijn een familie van nachtvlinders die genoemd zijn naar het uiterlijk van de rups. De rupsen hebben een pijltje op het achtereind van hun lijf. Onderweg naar de strand-excursie zag ik een aantal prachtige rupsen van de wolfsmelkpijlstaart, *Hyles euphorbiae*, eten van de zeewolfsmelk. Ze zaten gewoon langs het fietspad. Daarom deze maand aandacht voor de pijlstaarten en in het bijzonder de wolfsmelkpijlstaart.

Pijlstaarten

Pijlstaarten, *Sphingidae*, zijn middelgrote tot grote, sommige onze grootste vlinders.

*De rups wordt een fraaie vlinder.
Foto: Erik Verlind*

Laatste stadium rups van de wolfsmelkpijlstaart op zeewolfsmelk

In Nederland komen 18 soorten voor, een aantal zijn trekvlinders. De kolibrievlinder is een bekende vertegenwoordiger van de groep. Het zijn krachtige, snelle en wendbare vliegers. De vliegspieren hebben een hoge temperatuur nodig, daarom trillen ze vaak met de vleugels alvorens weg te vliegen. Ze hebben grote ogen en een lange roltong. De tong is bij sommige langer dan het lijf. Ze hangen stil voor een bloem en kunnen met hun roltong nectar bereiken in hele diepe bloemen waar andere insecten niet bij kunnen komen. Aan de tong kleefst dan stuifmeel en zo dragen ze bij aan de bevruchting. De eitjes zijn ook relatief groot en worden afzonderlijk of met twee afgezet.

Rupsen zijn in de eerste stadia geelgroenig.

Links de kop van de rups, en rechts het achterlijf. Met de grote oogvlekken lijkt het achterlichaam wel de voorkant. Een mooi voorbeeld om rovers in verwarring te brengen

De wolfsmelkpijlstaart is een uitzondering, zij zet haar eitjes in groepjes af.

De wolfsmelkpijlstaart

De wolfsmelkpijlstaart, *Hyles euphorbiae*, heeft een spanwijdte van 30 tot 34 mm. Er loopt een crèmekleurige band over de voorvleugels. Ze hebben verder groenige of bruine vlekken en vaak een roze gloed. De vlinders vliegen van mei tot en met september in twee generaties. De rups draagt een pijltje aan het eind van het lijf, met een zwart puntje aan de top. Het lijf van de grote rupsen is zwart met gele spikkels, de rug heeft een brede, rode lengtestreep. Verder ook rode en gele vlekken. De kop en het laatste segment zijn helder rood. Ze worden tot 85 mm groot. De rupsen zijn te vinden van juni tot en met september op de waardplanten.

De kolibriërvlinder is een bekende pijlstaart, de enorme roltong is goed te zien

Waar te vinden ?

Wolfsmelkpijlstaarten komen vooral in de duinen voor, ook wel langs de grote rivieren. Ze zwerven soms, in het hele land is een kans op een ontmoeting. De vlinders vliegen in de schemering.

De rupsen eten van wolfsmelksoorten, in onze omgeving dus van zeewolfsmelk, elders o.a. heksenmelk en cipreswolfsmelk. Omdat de eitjes in groepjes worden afgezet, vind je ook de rupsen vaak met een aantal op één plant. De mooie kleuren zijn een waarschuwing "wij zijn niet te vreten", een effect dat wordt versterkt doordat ze met meerdere bij elkaar zitten. De gele, met zwart omlijnde vlekken worden ook wel oogvlekken genoemd. Bij de rups van de wolfsmelkpijlstaart zijn de oogvlekken aan de achterkant groter dan bij de kop, met de stekel erbij zou een rover zich kunnen vergissen en denken dat dat de kop is.

De vlinders zetten hun eitjes af in groepjes op de waardplanten. Na een paar vervellingen zijn ze volgroeid. Ze verpoppen onder de grond. Ze overwinteren als pop, soms meerdere jaren.

Pijlstaart gezien?

Heb je een (wolfsmelk)pijlstaartvlinder of -rups gezien? Laat het ons weten! Stuur je foto met de plaats en datum naar onderstaand mailadres. We horen het graag! voorzitter@den-haag.knnv.nl

Zet je vondst ook op waarneming.nl

Foto van de maand: het sneeuwhoen.

Lis stolp

Lis Stolp liep in juni het Coast to Coastpad in Engeland. Van St Bees naar Robin Hoods Bay. Erg mooi. Onder weg in de Yorkshire Dales zag ik vele Schotse Sneeuwhoenders (Ja die van de The Famous Grouse whisky ;) Deze kwam dichtbij en liet zich fotograferen, op een muurtje. Zijn vrouwtje met haar jongen liepen achter de muur. En het was niet eens een vogelreis. Echt weer een geweldige ervaring.

Beeldverslag paddenstoeleninventarisatie van Het Panbos , Katwijk

Foto's: Eke van Batenburg

Roodgerande houtzwam
Fomitopsis pinicola

Roodporiehoutzwam
Daedaleopsis confragosa

Dikrandtonderzwam
Ganoderma adpersum

GeweiZWam
Xylaria hypoxylon

Grootporiehoutzwam
Polyporus arcularius

Esdoornhoutknotszwam
Xylaria longipes

Wieltje
Marasmius rotula

Vlakke essenkogelzwam
Hypoxyton petriniae

Waaierkorstzwam
Stereum subtomentosum

Populievuurzwam
Phellinus populicola

Vriendelijke groet.....Eke

Verslag project Oud Eik en Duinen overhandigd

Tekst en foto: Anna Kreffer

Vrijdagmiddag 30 mei heeft Niek Joanknecht ons verslag van project Natuur op Oud Eik en Duinen overhandigd aan Erasmus Laurentius van Monuta. Monuta is de beheerder van de begraafplaats.

In 2023 hebben zo goed als al onze werkgroepen de begraafplaats geïnventariseerd, sommige zelfs meerdere keren.

Het verslag liet wat langer op zich wachten. Dit kwam onder andere door het overlijden van Karel Gort, de initiatiefnemer van het project.

Priemkever

Eric Wisse, die Oud Eik en Duinen heel goed kent, gaf een rondleiding langs bezienswaardige plekken. Hier waren de leukste waarnemingen gedaan. Zo kwamen we langs het overblijfsel van de kapel die in 1581 deels is gesloopt. De insectenwerkgroep zocht 's-nachts op het muurtje naar de priemkever.

Eric had bij diverse bomen en planten een verhaal. Zoals bij een enorme treurbeuk waar onder de entplek veel kleine diertjes een schuilplaats zoeken. Het plekje bleek vooral populair bij regen. Wij vonden er enkele minuscule prachtkogelspinnetjes.

Oud duin

De begraafplaats is bijzonder omdat deze op oud duin ligt, hier en daar is kalkrijk zand aanwezig. Hij ligt ook wat hoger dan de omgeving waar veel zand is afgegraven in het verleden. Veel planten die hier gedijen vind je alleen in de duinen aan de kust. Door de afwisseling van bomen en open plekken, veel soorten planten en bomen,

Niek Joanknecht geeft verslag aan Erasmus Laurentius

zowel inheems als exotisch, oorspronkelijk of aangeplant op de graven, ontstonden veel verschillende biotopen. Hierdoor biedt de begraafplaats voor insecten en vogels een prettig verblijf.

Sturing geven aan beplanting

Eric gaf ondertussen ook aan waar bomen overlast kunnen gaan geven. Zij kunnen mooie open plekken te veel schaduw gaan geven. Nu mag iedereen naar eigen inzicht planten. Het idee is om daar wat richting aan te geven en een lijst te maken met welkome, inheemse soorten.

Het verslag is te lezen op de website: <https://denhaag.knnv.nl/kennisbank/2024-verslag-natuur-op-oud-eik-en-duinen/>

Het verslag is ook gedrukt verkrijgbaar voor €18,-

Verslag excursie strand van 25 juli 2025

Tekst en foto's: Anna Kreffer

In de ochtend van 25 juli hebben we weer ons "traject" gelopen. Aan de eblijn waren vooral veel kwallen aangespoeld, zeepad-denstoelen, kompaskwallen en een oorkwal. Bij de vloedlijn was veel meer te vinden. Onder en bij het wier waren vele vliegjes en strandvlooiën. Een van de deelnemers was bang dat de vlooiën op hem zouden springen. Maar strandvlooiën hebben helemaal

niets te maken met insecten die bloed zuigen. Een strandvlo is een kreeftachtige die leeft op het strand. Ze eten van de wieren of aangespoelde dieren. Ze zijn overdag te vinden onder aanspoelsel of in zandtunneltjes, om te schuilen voor de zon en hongerige vogels. Bij verstoring springen ze hoog en ver weg.

In totaal vonden we ongeveer 35 soorten.

Kompaskwal

Gewone strandvlo

Den Haag is nog zo gek niet wat bomen betreft

Tekst en foto's: Marieke Bos

De bomenwerkgroep had een excursie op de Valkenboskade.

Daar staan op een klein plekje best veel bijzondere bomen. Dit hebben we te danken aan Simon Doorenbos die zo'n 80 jaar geleden, hoofd van de gemeentelijke Plantsoenendienst was.

Acer zoeschense "Anna", blad en zaad

Judasboom, Cercis Siliquastrum

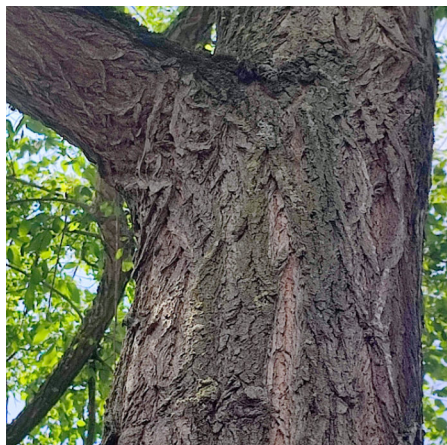
Paulownia Tomentosa bloei

Judasboom, Cercis Siliquastrum, peulen

Paulownia Tomentosa

Robinia pseudoacacia "Unifolia"

Judasboom, *Cercis Siliquastrum*, schors

Zweedse meelbes, *Sorbus intermedia* "Brouwers"

Gele pavia, *Aesculus flava*, schors

Bloemkoolgal op es, *Fraxinus excelsior*, "West Glorie"

Boek van de maand **Veldgids Sprinkhanen en Krekels van Europa**

Auteurs: Heiko Bellmann e.a.
Korting geldig t/m 16 oktober 2025
Leden €22,45 ipv €36,86
Niet-leden €24,95 ipv €40,95

Ontdek de sprinkhanen en krekels van Nederland en Europa, met de nieuwe veldgids. Nu tot 16 oktober met korting! De meeste overwinteren als ei, de nimfjes hebben een paar weken nodig om volwassen

te worden. Alleen de volwassen mannen maken geluid, zij zijn nu te horen.

Natuurboeken zijn een fijn cadeau voor jezelf of familie en vrienden. Leden van de KNNV

krijgen 10% korting. Bestel via de afdeling: makkelijk, geen verzendkosten en je steunt de afdeling!

Bestel bij: voorzitter@den-haag.knnv.nl.

Agenda

Geen lid? Ga eens mee om kennis te maken.

- ▶ Meerijden in auto? Afrekenen met chauffeur aan eind van excursie à €0,10/km
- ▶ Deelname altijd op eigen risico.
- ▶ Meenemen van honden of andere huisdieren is niet toegestaan.
- ▶ Info: Ineke Gilbert, 06-44069099, inekegilbert@ziggo.nl

▶ **Zaterdag 2 augustus Leiden: Geesten & Landgoederen**

De 7 km lange wandeling gaat door het Leidse Hout, landgoed Oud-Poelgeest, Polders van Poelgeest (vogels!). Afhankelijk van de omstandigheden maken we nog een rondje van ongeveer 2 km door Warmond. Terug naar station met de bus.

Verzamelen: 9:25 uur in hal station Den Haag Centraal bij de boekhandel. Sprinter naar Leiden om 9:36 uur. Horeca: na half uur lopen.

Organisatie: Els Kempen 06-45833327 en Jola Gerbrands 070-3201485 of gerbrands1@ziggo.nl

▶ **Vrijdag 8 augustus vanaf 19:30 uur bestuursbijeenkomst, digitaal**

Wil je informatie of heb je iets te bespreken?

Meld dit bij Anna Kreffer: voorzitter@den-haag.knnv.nl

▶ **17 tot en met zondag 25 augustus Nationale wespentelling**

Kies een plek, liefst wat gevarieerd, met bomen en struiken en kijk 30 minuten goed. Op meerdere dagen tellen is prima, maar dan graag steeds een op andere plek.

Waarom? Het gaat niet goed met de wespen, deze telling geeft meer inzicht in de stand. De telling maakt mensen meer bewust van wat eigenlijk een wesp is en het nut van wespen. Dat velen niet eens een wesp herkennen blijkt uit de top drie van 2024: nummer een limonadewesp, twee zweefvlieg en drie honingbij! Kijk voor het telformulier en meer informatie op: <https://wespenstichting.nl/wespentelling/>

▶ **Zaterdag 23 augustus Rondje De Hertenkamp, Wassenaar**

We gaan weer eens kijken in het gebied waar bijna alle werkgroepen geïnventariseerd hebben voor het KNNV-project. We struinen door het grasgebied, langs het water en door het bosgebied.

Verzamelen: 10.00 uur bij de ingang aan de Jagerslaan.

Organisatie: Ineke Zwarekant en Els Kempen 06-4583 3327.

▶ **Woensdag 27 augustus Schelpen en aanspoelsels langs het strand bij Monster**

We starten om 13.15 uur bij de fietsenstalling Zandmotorpad bij de opgang Molenslag, Monster. Opgeven of informatie: voorzitter@den-haag.knnv.nl

▶ **Zaterdag 6 september Dagexcursie Voorne**

Er zijn veel mooie gebieden in de duinen van Voorne. We gaan er aan aantal bezoeken, o.a. het Groene Strand. We maken diverse korte wandelingen en bezoeken horeca.

Verzamelen 9.00 uur bij parkeerplaats hoek Meppelweg / halte RR4 De Uithof.

We gaan met de auto dus aanmelden is verplicht voor 5 september 18.00 uur.

Organisatie: Ineke Gilbert inekegilbert@ziggo.nl / 06-44069099 en Renée Lankhorst

▶ **Zaterdag 20 september Staelduinse Bos**

Wandeling door Staelduinse Bos: oud heuvelachtig bos, vroeger was het een landgoed. We gaan op zoek naar paddenstoelen. Het ligt bij 's-Gravenzande. Er is een bezoekers-centrum "d'Oude Koestal". Horeca aan begin en eind.

Verzamelen 9.00 uur Den Haag Centraal voor de boekwinkel..

Organisatie: Marijke Ammerlaan 070-3871187 en Mies Eveleens

▶ **Zaterdag 4 oktober 2025 Dagexcursie Wassenaarse Parken**

Deze dag maken we een wandeling door de parken van Wassenaar (Niet de Horsten!). Nadere informatie volgt.

Organisatie: Els Kempen 06-45833327 en Jola Gerbrands 070-3201485 of gerbrands1@ziggo.nl

► Donderdag 9 oktober Ochtendexcursie Vogeltrek

De vogeltrek, en met name de spreeuwen- en vinkentrek, zullen we hopelijk royaal meemaken. Verder is er genoeg te beleven aan groen, bessen, zaden, insecten, paddenstoelen en ook nog wel iets wat bloeit. Duur: ca 3 uren. Horeca: Koffie bij een strandtent. Verzamelen: 10.00 uur, bij keerlus eindpunt tramlijn12, Markenseplein, Duindorp, Scheveningen. Bus22 stopt hier ook. Mogelijk betaald parkeren. Meenemen: verrekijker, vogel-, plantenboek, zonnehoed, regenkleding. Organisatie: M.O

Kopij voor de nieuwsbrief: vóór 23^e van de maand

Altijd leuk om jouw avonturen met beestjes, planten en zwammen, liefst voorzien foto's, te delen met anderen. Stuur jouw *eigen* foto's met en een kort verhaaltje vóór de 23^e van de maand naar de redactie.

300-400 Tekens is al mooi, meer mag ook. Pluk geen foto's of teksten van het internet: op zowel foto's als tekst zitten [auteurs-rechten](#), een boze fotograaf of schrijver stuurt de redactie een flinke rekening.

Maak bij iedere foto een bijschrift, en vermeld de maker. Handig om het bijschrift tevens de naam van de foto te maken. Als de redactie moet puzzelen wat er op de foto staat, leidt dit tot fouten.

Tip: Schrijf in de OTT of OVT, dat leest lekker vlot weg.

Mail kopij naar: redactie@den-haag.knnv.nl

Heb je veel foto's? Neem dan contact op met de redactie voor wettransfer.com/

Contactgegevens voor bestuur en werkgroepen KNNV afdeling Den Haag

► Voorzitter

Anna Kreffer: voorzitter@den-haag.knnv.nl

► Secretaris

Ton Huijbregts: secretaris@den-haag.knnv.nl

► Penningmeester

Vacature!

► Natuurbescherming

Niek Joanknecht: tel. 06-387 56 337 / natuurbescherming@den-haag.knnv.nl

► Bomenwerkgroep

Coördinator Hilde Küpfer: / bomen@den-haag.knnv.nl

► Paddenstoelenwerkgroep

Coördinator Kees Pinster, tel. 06-337 73 176 / paddenstoelen@den-haag.knnv.nl

Kijk voor de agenda met inventarisaties en excursies op de pagina van de [paddenstoelenwerkgroep](#)

► Plantenwerkgroep

Coördinator Vacature: / planten@den-haag.knnv.nl

► Lichenenwerkgroep

Info: Pieter Drenth: lichenen@den-haag.knnv.nl

► Vogelwerkgroep

Info: Marijke Ammerlaan: tel. 070-387 11 87 / vogels@den-haag.knnv.nl

► Nachtvlinderwerkgroep

Info: Sjoerd Groos: nachtvlinders@den-haag.knnv.nl

► Insectenwerkgroep

Info: Alexander Deelman, 070-350 24 93 / insecten@den-haag.knnv.nl

► Webmaster van onze afdeling

Dick Gerbrands: webmaster@den-haag.knnv.nl

► Dat is 't !